

FOLKETINGET

Til

Finansudvalget

Europaudvalget

Folketingets Økonomiske Konsulent

EU-note

Til: Udvalgets medlemmer

Dato: 3. december 2014

Europæiske semester og "nationalt semester": EU-Kommissionens årlige vækstundersøgelse og rapport om varslingsmekanismen.

Sammenfatning

*Kommissionen siger i sin **vækstplan**, at det er nødvendigt med flere investeringer og lancerer selv en plan til 315 mia. euro. Derudover skal der sættes på strukturreformer og udbygning af det indre marked. På den finansielle front er der ingen vej udenom en nedbringelse af den offentlige gæld og kontrol med underskuddet på de offentlige finanser, hvis man skal sikre en bæredygtig vækst.*

*Angående **varslingsmekanismen** om de økonomiske ubalancer, ligger Danmark lunt i svinget. Der er ingen ubalancer af betydning. Vi skal dog holde øje med, at overskuddet på de løbende poster ikke bliver for stort. Der har også været tab af eksportmarkedsandele, og den private gæld er for høj.*

Derimod er der problemer i de tre store lande Tyskland, Frankrig og Italien. Og det kan få betydning for hele EU's økonomiske udvikling. Tysklands problem er dog af helt anden karakter end de to andre lande. Tyskland har et alt for stort overskud på de løbende poster i samhandlen med udlandet.

1. Indledning

EU-kommissionen har netop fremlagt sin rapport dels om den **årlige vækstundersøgelse**¹ og dels om den **økonomiske varslingsmekanisme**². Det er første led i starten på det Europæiske semester, hvor den økonomiske udvikling i EU gennemgås nøje.

Det europæiske semester, som blev indført i 2010, sikrer, at medlemsstaterne drøfter deres budgetmæssige og økonomiske planer med deres EU-partnere på bestemte tidspunkter i løbet af året. Det gør det muligt for dem at kommentere på hinandens planer og sætter Kommissionen i stand til at give politisk vejledning til medlemsstaterne i god tid, før der lægges sidste hånd på afgørelser på nationalt plan.

Forløbet starter i november/december hvert år med Kommissionens **årlige vækstundersøgelse** (generel politisk vejledning for EU), der giver medlemsstaterne politisk vejledning for det kommende år. **De landespecifikke henstillinger** i forbindelse med vækstundersøgelsen, som offentliggøres i foråret, giver medlemsstaterne skræddersyet **rådgivning om dybere struktur-reformer**, som det ofte tager over et år at føre ud i livet.

I forbindelse med vækstundersøgelsen fremsendes også rapporten om **varslingsmekanismen 2014**, der gennemgår EU's økonomi på udvalgte indikatorer.

"Det nationale semester"

I Danmark har Europaudvalget og Finansudvalget afgivet en beretning den 21. juni 2013, om Folketingets behandling af det Europæiske semester³. Hovedidéen er her, at Folketinget i højere grad inddrages i det Europæiske Semester bl.a. ved fælles samråd med regeringen. Det kaldes for "Det nationale semester"

¹ Communication from the commission: Annual growth survey 2014. Com(2013) 800 final, 13/11-2013: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/2014/ags2014_en.pdf

² Rapport om varslingsmekanisme 2014:

³ Beretning om Folketingets behandling af det Europæiske semester: <http://www.eu-oplysningen.dk/upload/application/pdf/ed59affc/Beretning%20nr.%205.2013.pdf?download=1>

2. Hvad siger vækstundersøgelsen

Globale økonomiske forhold kan delvist forklare den aktuelle opbremsning, men der findes også særlige indenlandske faktorer, der hæmmer en hurtigere vækst i EU.

Væksten holdes stadig tilbage på grund af fragmenteringen på finansmarkederne, som skyldes **finans- og statsgældskrisen**; behovet for at nedbringe virksomhedernes, husholdningernes og det offentlige gæld; en mangelfuld tilpasning af de makroøkonomiske ubalancer; og en vakkende tillid, som skyldes de usikre økonomiske udsigter og manglende engagement i gennemførelsen af strukturreformer.

Lave produktivtetsgevinster, lave investeringsniveauer og en høj strukturel arbejdsløshed lægger også en dæmper på Europas vækstudsigt.

Som følge af disse forhold henstiller Kommissionen i sin årlige vækstundersøgelse for 2015 til, at der føres en økonomisk og social politik baseret på **tre hovedsøjler**:

- Nyt skub i investeringerne
- Fornyet tilsagn om strukturreformer
- Fortsat finanspolitisk ansvarlighed.

a. Skub i investeringerne

Siden den globale økonomiske og finansielle krise har EU lidt under et lavt investeringsniveau. Det kræver en fælles og koordineret indsats på EU-plan at vende denne nedadgående tendens og få Europa på rette kurs mod økonomisk genopretning. Der er behov for investeringer, at modernisere velfærdssystemerne, finansiere uddannelse, forskning og innovation, for at udvikle grønnere og mere effektiv energi, for at modernisere transportinfrastrukturen og udrulle et mere vidtrækkende og hurtigere bredbånd.

Europa-Kommissionen er parat til at gøre sin del: For nylig lancerede Kommissionen en **investeringsplan på 315 mia. EUR** for de kommende tre år. Denne "investeringsoffensiv" er baseret på **tre dele**, som er gensidigt forstærkende: 1) mobilisering af investeringsmidler, uden at der skabes ny gæld, 2) støtte til projekter og investeringer på nøgleområder såsom infrastruktur, uddannelse, forskning og innovation og 3) fjernelse af sektorspecifikke og andre finansielle og ikke-finansielle hindringer for investeringer.

b. Fornyet tilsagn om strukturreformer

I takt med at der skiftes fokus fra at tackle nødsituationer på grund af krisen til at skabe et solidt grundlag for beskæftigelse og vækst, er det nødvendigt med et fornyet tilsagn om strukturreformer.

På **EU-plan** er udbygningen af det indre marked indbegrebet af en strukturreform, der bidrager til en modernisering af vores økonomier og gør Europa mere konkurrencedygtig såvel som attraktiv for investorer.

Blandt prioriteterne er en fjernelse af de resterende lovgivningsmæssige og ikke-lovgivningsmæssige hindringer på tværs af sektorer såsom energi, telekommunikation, transport og det indre marked for varer og tjenesteydelser.

På **medlemsstatsniveau** henstiller Kommissionen til, at der fokuseres på en række centrale reformer: at gøre arbejdsmarkedene mere dynamiske og bekæmpe den høje arbejdsløshed, sikre effektiviteten af pensionssystemerne og de sociale sikringssystemer, forbedre virksomhedernes investeringsvilkår og gøre den offentlige administration mere effektiv i hele EU.

c. Fortsat finanspolitisk ansvarlighed

Der er allerede sket væsentlige fremskridt i retning mod finanspolitisk konsolidering: Det gennemsnitlige budgetunderskud i EU er **reduceret** på blot tre år fra 4,5 % af BNP i 2011 til ca. 3,0 % af BNP i 2014. Nedgangen i antallet af lande, der er omfattet af en procedure i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud er faldet fra **24** i 2011 til **11** i 2014. Det afspejler de finanspolitiske forbedringer.

Det er et centralt element for bæredygtig vækst at sikre langsigtet kontrol over underskuddet og reducere de høje gælds niveauer.

Lande med større finanspolitiske råderum har bedre mulighed for at fremme indenlandsk efterspørgsel og investeringer. Det er endvidere nødvendigt at gøre skattesystemerne mere retfærdige og effektive, og skattesvig og skatteunddragelse skal bekæmpes målrettet.

3. Hvad siger Varslingsrapporten

a. Danmark

I marts 2014 konkluderede Kommissionen, at de makroøkonomiske ubalancer i Danmark ikke udgjorde en betydelig makroøkonomisk risiko. I resultattavlen

ligger nogle indikatorer dog stadig over de vejledende grænseværdier, nemlig **overskuddet på de løbende poster**, tab af **eksportmarkedsandele** og **gælden** i den private sektor. Disse tre forhold bør der stadig holdes øje med.

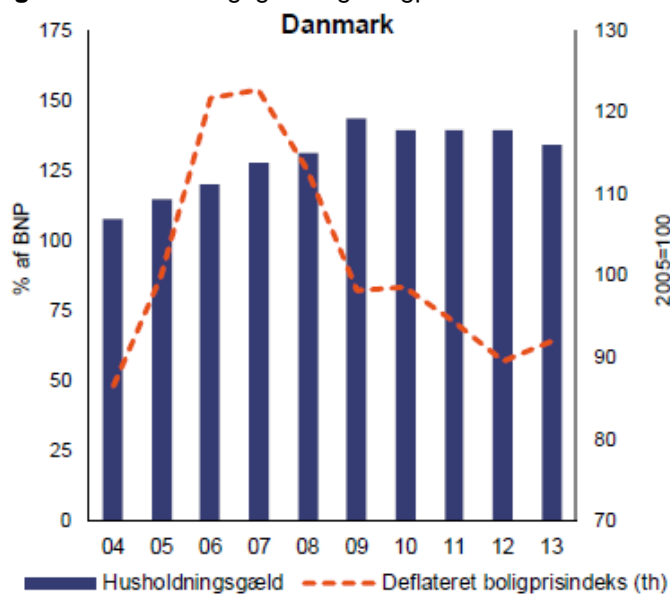
Overskuddet på de **løbende poster** har fulgt en stigende trend i en række år og har overskredet grænseværdien i resultattavlen. Det afspejler delvist den svage vækst i den indenlandske efterspørgsel sammenlignet med landets vigtigste handelspartnere. Overskuddet forventes at falde, efterhånden som opsvinget får bedre fat.

Eksporten vandt markedsandele i 2013, hvilket letter lidt på de tidligere års fald, og indikatorerne for **omkostningskonkurrenceevnen** peger **ikke** i retning af yderligere tab.

Gælden i den private sektor er fortsat høj og ligger over grænseværdien, selv om den har været nedadgående siden 2009. Husholdningernes store gæld er et særligt kendetegn ved den danske økonomi og er forbundet med det danske realkreditsystem. Husholdningsgælden opvejes således af store aktiver, f.eks. fast ejendom og store pensionsopsparinger.

Husholdningerne har desuden været i stand til at håndtere den justering af boligpriserne, der fandt sted i 2012, uden betydelige stigninger i restancen (jf. **figur 1**).

Figur 1. Husholdningsgæld og boligprisindeks

Kilde: EU-kommissionen, 28.11.2014

Risiciene for realøkonomien og den finansielle stabilitet synes derfor **be-grænsede**, siger Kommissionen. Den finansielle sektor er desuden blevet styrket gennem regulerings- og overvågningsforanstaltninger.

Overordnet set vil Kommissionen derfor på nuværende tidspunkt ikke foretage en yderligere dybdegående undersøgelse inden for rammerne af proceduren i forbindelse med makroøkonomiske ubalancer.

- b. *Hvad siger Kommissionen om ubalancer for de tre store lande Tyskland, Frankrig og Italien?*

Tyskland

I marts 2014 konkluderede Kommissionen, at Tyskland befandt sig i en situation med makroøkonomiske ubalancer. Disse omfatter navnlig de store og vedvarende **overskud** på de løbende poster, som skyldes en lav indenlandsk efterspørgsel, herunder manglende investeringer, og en stærk konkurrenceevne. I betragtning af betydningen af den tyske økonomi og de mulige spillovers til EU og euroområdet er det særlig vigtigt at rette op på den svage efterspørgsel og de manglende investeringer, som bremser den økonomiske vækst i Tyskland.

Dynamikken i **boligpriserne** og udviklingen på boligmarkedet i visse segmenter og regioner kan kræve en nærmere overvågning. Den **offentlige gældskvote faldt i 2013** og forventes fortsat at falde, men er stadig på ca. 76 pct. af BNP. Arbejdsmarkedet er stadig robust, og arbejdsløsheden er på en nedadgående kurs.

Samlet set finder Kommissionen dog, at det også under hensyntagen til konstateringen af en ubalance i marts 2014 er hensigtsmæssigt at foretage en yderligere undersøgelse af, om der består eller afvikles ubalancer.

Frankrig

I marts 2014 konkluderede Kommissionen, at Frankrig befandt sig i en situation med makroøkonomiske ubalancer, som kræver særlig overvågning og stærke politiske tiltag.

Ubalancerne omfatter en forværring af handelsbalancen og konkurrenceevnen samt følgerne af den **store gæld** i den offentlige sektor. Som annonceret i maj 2014 og i overensstemmelse med henstillingen vedrørende euroområdet

har Kommissionen påbegyndt en **særlig** overvågning af politikgennemførelsen i Frankrig.

En række indikatorer i resultattavlen overskrider stadig de vejledende grænseværdier, nemlig tab i eksportmarkedsandele, gælden i den private sektor og den offentlige gæld.

Der er ingen tegn på en forbedring af handelsbalancen eller af konkurrenceevnen. De løbende poster viser et stabilt **underskud**, samtidigt med at den internationale nettoinvesteringsposition er forholdsvis negativ. **Eksportresultaterne** er fortsat ringe med betydelige akkumulerede tab af markedsandele.

Enhedslønomkostningerne er relativt kontrollerede, men medfører **ingen** forbedring af omkostningskonkurrenceevnen. De private virksomheder har fortsat en lav indtjening, hvilket begrænser mulighederne for gældsnedbringelse og investeringer. Gælden i den private sektor ligger over grænseværdien og ligger side om side med den høje og **stigende offentlige gældskvote**, som nærmer sig 100 % af BNP.

Situationen på arbejdsmarkedet er forværret, og **arbejdsløsheden** er steget. Ungdomsarbejdsløsheden er også høj og stigende. I en situation med lav vækst og inflation er det på grund af størrelsen af den franske økonomi og **potentialet for spill-overs til euroområdet**, især vigtigt at rette op på Frankrigs makroøkonomiske ubalancer.

Samlet set finder Kommissionen, at det også under hensyntagen til konstateringen af en ubalance i marts 2014 er hensigtsmæssigt yderligere at undersøge risiciene relateret til de vedvarende ubalancer.

Italien

I marts 2014 konkluderede Kommissionen, at Italien befandt sig i en situation med makroøkonomiske ubalancer, som kræver særlig overvågning og stærke politiske tiltag.

Ubalancerne omfatter navnlig den **høje offentlige gæld** og den **svage eksporterne konkurrenceevne**, som begge kan tilskrives en svag produktivitetsvækst. Som annonceret i maj 2014 og i overensstemmelse med henstillingen vedrørende euroområdet har Kommissionen påbegyndt en særlig overvågning af politikgennemførelsen i Italien. Enkelte indikatorer i resultattavlen ligger over de vejledende grænseværdier, nemlig tab af eksportmarkedsandele, den offentlige gældskvote og arbejdsløsheden.

Selvom overskuddet på de løbende poster i 2013 forventes at stige yderligere, skyldes denne udvikling hovedsageligt en svag indenlandsk efterspørgsel og en svag vækst i eksporten. Der er stadig store akkumulerede tab af **eksportmarkedsandele** over fem år, og eksportresultaterne er også svage sammenlignet med andre udviklede økonomier.

Væksten i nominelle enhedslønsmkostninger tog af i 2013 delvist takket være en stabilisering af arbejdsproduktiviteten, som faldt kraftigt i det foregående år. Gælden i den private sektor er moderat, hvorimod den **offentlige gældskvotefortsat er steget som følge af den negative realvækst og svage inflation**. Gældskvoten var i 2013 på ikke mindre end 128 pct. af BNP. Arbejdsløsheden steg yderligere i Italien i 2013, men blev stabiliseret i første halvdel af 2014.

Ungdomsarbejdsløsheden er steget markant til et meget højt niveau, og langtidsledigheden er fortsat også meget høj. Erhvervsfrekvensen er den laveste i EU. Selv om indikatorerne for fattigdom og de sociale indikatorer overvejende var stabile i 2013, er de stadig bekymrende høje og risikerer at påvirke vækstudsigterne negativt.

I en situation med lav vækst og inflation er det, på grund af størrelsen af den italienske økonomi og **potentialet for spill-overs**, vigtigt at rette op på de uforholdsmæssigt store ubalancer i Italien.

Samlet set finder Kommissionen, at det også under hensyntagen til konstateringen af uforholdsmæssigt store ubalancer i marts 2014 er hensigtsmæssigt at foretage en yderligere undersøgelse af de makroøkonomiske risici samt overvåge fremskridtene med afviklingen af de uforholdsmæssigt store ubalancer.

c. Samlet overblik over landene

Efter en økonomisk analyse af ubalancerne bør der ifølge Kommissionens opfattelse foretages en dybdegående undersøgelse af **16** medlemsstater med det formål at få foretaget en mere detaljeret gennemgang af de økonomiske problemer og de tilhørende risici.

For flere af landene vil de dybdegående undersøgelser tage udgangspunkt i resultaterne fra den foregående overvågningscyklus, mens det for andre lande vil være første gang, at Kommissionen udarbejder en dybdegående undersøgelse.

Det gælder navnlig de medlemsstater, der for nylig har afsluttet eller står over for at skulle afslutte de økonomiske tilpasningsprogrammer med tilhørende finansiel bistand. Det drejer sig om Grækenland og Cypern.

De 16 medlemsstater nævnt ovenfor er:

- For **Kroatiens, Italiens og Sloveniens** vedkommende vil de dybdegående undersøgelser vurdere, om de tidligere afdækkede *uforholdsmæssigt store ubalancer* er under afvikling, stadig består eller er forværrede.
- For **Irland, Spanien, Frankrig og Ungarn**, som er medlemsstater med *ubalancer*, der kræver **afgørende politiske** tiltag, vil den dybdegående undersøgelse vurdere risiciene relateret til de vedvarende ubalancer.
- For de øvrige medlemsstater, der tidligere har fået konstateret *ubalancer* (**Belgien, Bulgarien, Tyskland, Nederlandene, Finland, Sverige og Storbritannien**), vil den dybdegående undersøgelse se på, hvilke medlemsstater der stadig oplever problemer, og hvilke medlemsstater der har afviklet dem.
- For første gang vil der også blive foretaget en dybdegående undersøgelse af **Portugal** og **Rumænien**. Efter at Portugal gennemførte sit økonomiske tilpasningsprogram i midten af 2014, er landet underlagt de almindelige overvågningsprocedurer. For Rumæniens vedkommende er overvågningen af ubalancerne og de forskellige politikker foregået som led i tilpasningsprogrammet, som understøttes af forebyggende finansiel bistand. Selv om programmet stadig er gældende, betyder forsinkelserne i gennemførelsen af de halvårslige evalueringer, at Rumænien atter bør være underlagt makroøkonomisk overvågning.

Følgende **10** lande har ingen økonomiske ubalancer af betydning: **Danmark**, Tjekkiet, Polen, Østrig, Estland, Litauen, Letland, Slovakiet, Luxembourg og Malta.

Med venlig hilsen

Ask Lund Jakobsen / Niels Hoffmeyer (3602)